

Vokh, E. P. (2008). *Formation of graphic competences for future engineers in independent cognitive activity [Formation of graphic competencies among future engineers in independent cognitive activity]*. (Extended abstract of PhD diss.). Ekaterynburh [in Russian].

POLIAKOV S.

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

THE CONCEPT OF GRAPHIC COMPETENCE OF SECONDARY SCHOOL STUDENT IN LABOR TRAINING LESSONS

The article highlights the theoretical analysis of the concept of graphic competence of secondary school student in labor training lessons. The basic approaches to the definition of the term "graphic competence" in the works of domestic and foreign scientists are considered, taking into account the specificity of the environment of formation. Based on the analysis of the educational programs of the labor training and the drawing, the place of graphic preparation in the labor training within the framework of the project-technological activity is determined. The expected results of educational and cognitive activity of the student, aimed at forming graphic competency are distinguished. The study presents the approximate distribution of the content of the basics of the drawing by classes in the course of labor training. The stages of project-technological activity and their role in forming the student's graphic competence are considered. It is determined that spatial thinking is the basis of formation the graphic competence of the student. In the framework of labor training, the formation of graphic competence is aimed at mastering the student's knowledge and skills necessary for graphical display of technical and creative ideas, at all stages of design and directly in the process of manufacturing the product. The author's view on defining the graphic competence of the secondary school student in the process of labor training is formulated as an important component in shaping the student's worldview skills. Further researches will be devoted to the disclosure of modern means, techniques, methods and methodology for forming the graphic competency of the student in the process of labor training.

Keywords: *graphic preparation; graphic competence; labor training; project-technological activity; spatial thinking; secondary school student*

Стаття надійшла до редакції 14.09.2019 р.

УДК 796.011.3-057.87

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194875>

МАКСИМ ПРИЛУЦЬКИЙ

ORCID ID 000-0003-1368-060X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИМИ ТА РЕКРЕАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ ДЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті окреслено педагогічні аспекти управління сучасними технологіями проведення заходів рекреаційно-оздоровчої рухової активності серед студентської молоді. Дослідження охоплює систему емпіричних та теоретичних знань про сутність і оптимальні форми функціонування системи технологій рекреаційно-оздоровчої рухової активності різних верств населення. Визначено сутність управління проектами в галузі рекреації та здоров'язбереження, обґрунтовано об'єкти управління, функції та види управлінської діяльності. Розроблено типову структуру процесу управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами для студентської молоді. Визначено принципи виконання проектних дій в системі оздоровчо-рекреаційної галузі.

Ключові слова: педагогічна технологія; оздоровчо-рекреаційна рухова активність; рекреаційні проекти; спортивно-оздоровчі проекти; принципи виконання проектних дій

Постановка проблеми. Спортивний, оздоровчий та рекреаційний сектор українського суспільства характеризується стабільною тенденцією темпів зростання. Однак, його розвиток потребує постійного здійснення витратних і тривалих досліджень, удосконалення технології здоров'язбереження, модернізації обладнання, інтенсифікації медико-біологічних та фіскультурно-спортивних інновацій. Як свідчить світова практика, досить ефективним підходом до реалізації визначених вище напрямків діяльності установи (у нашому випадку – закладу вищої освіти) є концепція проектного менеджменту, зокрема розробка системи управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами для студентської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнопедагогічні аспекти дослідження терміну «управління» стало предметом наукових розвідок Є. Березнякіна, В. Бондаря, А. Готіна, Д. Новікова, М. Светлова, А. Цветкової. Теоретичні та практичні підходи організації соціально-педагогічного проектування стало предметом дослідження А. Семеза, В. Лукова, М. Бригадир, В. Рибіна, Ю. Громико. Проектування, педагогічне проектування, оптимальне

використання методу проектів стало предметом дослідження у працях В. Буркова, Л. Гур'є, Д. Новікова, О. Тряпціна, В. Беспалька, С. Маркової, В. Монахова, та інших. В той же час фактично не вирішеними залишаються питання впровадження технологій управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами для студентської молоді.

Метою статті є розкриття сутності базових понять управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами та особливостей упровадження технології педагогічного проектування в навчальний процес підготовки студентів різних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу.

Соціальне проектування в галузі рекреації, фізичної культури і системи здоров'язбереження є перспективним напрямком, оскільки проектна організація роботи має низку переваг: забезпечує концентрацію зусиль і ресурсів на визначену групу студентів; гарантує локалізацію діяльності у визначених часових і географічних межах; актуалізує застосування специфічних методів втручання відповідно до особливостей цільової групи студентської молоді; зорієнтовує діяльність на конкретні результати, які об'єктивному вимірюванню і обліку.

Аналіз комплексу джерел дозволив встановити, що в загальному проект розглядається також як сукупність взаємопов'язаних дій з чітко визначеними датами початку та завершення роботи, які потребують залучення спеціалістів та ресурсів з метою досягнення певних цілей організації.

Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти відносяться до соціальних проектів, оскільки являють собою синергетичну єдність науково-теоретичної, предметно-практичної діяльності й елементів соціальної освіти. На основі аналізу та узагальнення результатів низки досліджень нами запропоновано таке визначення: спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти — це змодельоване ініціатором проекту нововведення, метою якого є створення, вдосконалення, оптимізація та/або підтримання здоров'язбережувальних цінностей, яке має просторово-часові та ресурсні обмеження і спрямоване на кінцеву мету досягнення фізичного і психічного здоров'я різних соціальних груп. Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти функціонують у певному оточенні, яке включає внутрішні і зовнішні компоненти, враховує економічні, політичні, соціальні, технологічні, нормативні, культурні й інші чинники.

Проект містить концептуальну основу (опис ініціативи, її культурно-історичного смислу, гіпотези, оцінку їх новизни і можливих актуальних наслідків) і системно-організаційну частину (опис конкретних механізмів й етапів реалізації проекту) (Беспалько, 2010)

В напрямку розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів для студентської молоді поділяємо думку Л. Лук'янової, яка пропонує п'ять основних видів проектів для цієї соціальної групи: – *дослідницькі* – потребують обміркованого структурування тексту, чіткого визначення мети, актуальності, соціальної вагомості, добору ефективних методів дослідження; – *творчі проекти* – характерні ознаки спільної творчої діяльності всіх учасників проекту, спрямованої на задоволення інтересів усієї творчої групи; – *ігрові проекти* – є визначення й розподіл ролей, зумовлених характером, змістом проекту, індивідуальними здібностями й творчими нахилами учасників проектної діяльності; – *інформаційні проекти* – спрямовують на збирання інформації про певний об'єкт дослідження, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів, – *практично зорієнтовані проекти* – являють собою результат діяльності, що відображає соціальні інтереси студентів (Лук'янова, 2009).

Як показує аналіз діючих проектів у галузі здоров'язбереження, спорту та рекреації, ці проекти найчастіше будуються у фінансовому відношенні як проекти зі змішаним фінансуванням, тобто організатори залучають кошти із різних джерел і на різних умовах. Змішане фінансування проектів передбачає поєднання досвіду інвестиційних, спонсорських, кредитних, бюджетних, та благодійних проектів (Семез, 2012). Досить типовим варіантом є безфінансові короткострокові спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти.

За масштабом охоплення, фінансуванням та тривалістю досліджувані проекти можуть бути трьох видів: мікропроекти, малі проекти і мегапроекти. Як показує досвід впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів для студентської молоді в Україні, 63% з них є мікропроектами, тобто по суті є формою подання індивідуальної ініціативи, яка здобуває визнання певної групи студентів чи викладачів. Такі типи проектів не потребують зовнішнього фінансування, затратного обладнання та інвентарю, в найтипівіших випадках не є прибутковими.

У якості мегапроектів зазвичай виступають цільові програми, що складаються із взаємозалежних проектів (Семез, 2012).

За часом розробки, впровадження та реалізації спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти в найтипівіших випадках (71%) є короткостроковими із терміном дії 1-2 роки і менше. Середньострокові проекти зустрічаються у 21% вивчених практик, вони охоплюють 4-6 років, що відповідає терміну навчання студента у закладі вищої освіти. Такі проекти є більш складними в організації та реалізації, потребують створення компетентної проектної групи, розробки універсальних критеріїв оцінки ефективності. Довгострокові проекти реалізуються переважно на загальнодержавному рівні і в практиці окремих закладів освіти використовуються рідко (до 8% від загальної кількості студентських проектів).

На основі аналізу комплексу літературних джерел в галузі економіки, педагогіки, соціальної роботи нами пропонується алгоритм розробки і реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів:

– аналіз соціального замовлення на проект і формулювання назви проекту, визначення його типу (за часом, об'ємом, фінансуванням тощо). Основні критерії прийнятності ідеї проекту: технологічна здійсненність; довгострокова життєздатність; економічна ефективність; політична, соціальна й економічна прийнятність; організаційно-адміністративна забезпеченість (Строкович, 2013);

– постановка проблеми, виділення окремих невирішених її складників, визначення об'єкта і предмета проектування;

– формулювання мети проекту. Мета повинна бути чітко і грамотно сформульованою, мета повинна бути досяжною в рамках даного проекту і передбачати підсумковий результат; формулювання мети повинно зумовлювати можливість кількісної оцінки результатів;

– розробка і формулювання завдань проекту, при цьому формулювання завдання розглядається як частина концепції, яка може включати різні варіанти вирішення (Семез, 2012);

– розробка програми дій з реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів з урахуванням нормативно-правового, фінансового та організаційного аспектів. Нормативно-правове забезпечення проекту містить інформацію про нормативно-правові документи, які регламентують відносини і діяльність на різних етапах його реалізації; фінансове обґрунтування повинне включати базові розрахунки необхідних коштів і джерела фінансування; організаційне забезпечення – визначення учасників, місця локалізації проекту тощо;

– планування системи заходів з впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів;

– встановлення термінів реалізації проекту, аналіз варіантів життєвого циклу проекту. Важливо врахувати життєвий цикл проекту, який умовно поділяється на фази, фази — на стадії, стадії — на етапи. Перехід до чергового етапу супроводжується отриманням додаткової інформації і формулюванням основних висновків щодо доцільності і напрямів розвитку проекту. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO) пропонує виділяти три основні фази життєвого циклу проекту: передінвестиційну (формується загальна концепція проекту і проводиться аналіз його доцільності), інвестиційну (характеризується початком інвестицій) і експлуатаційну;

– розподіл обов'язків та меж відповідальності учасників проекту;

– передбачення очікуваних результатів відповідно до поставленої мети і завдань, розробка критеріїв ефективності проекту. Розробка технології контролю за ходом проекту: попередній контроль – визначення рівня забезпечення проекту матеріально-технічними, фінансовими, кадровими ресурсами; поточний контроль – аналіз виконання окремих етапів процесу за термінами, витратами, ресурсами і якістю; заключний контроль – підведення підсумків проекту;

– оцінка ризиків і можливих наслідків, передбачення альтернативних виходів із проблемних ситуацій, моніторинг проекту - фіксація динамічних змін проекту та його середовища під впливом їх взаємодії з внесенням коректив. Управління ризиками – це процес, пов'язаний з ідентифікацією, аналізом ризиків і ухваленням рішень, які включають максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикових подій. Процес управління ризиками проекту звичайно включає виконання наступних процедур: планування управління ризиками, ідентифікація ризиків; якісна оцінка ризиків; кількісна оцінка; планування реагування на ризики; моніторинг і контроль ризиків (Строкович, 2013).

Також вважаємо за необхідне навести принципи педагогічного проектування, які виділяє А. Семез і які адаптовані нами до вимог спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів: – *принцип пріоритету особистості студента*, який визначає гуманістичний характер проектування; – *принцип саморозвитку* проєктованих систем, процесів, ситуацій передбачає створення їх динамічними, гнучкими, здатними у ході реалізації до змін, перебудови, ускладнення або спрощення; – *принцип динамізму*, що припускає рух системи від сутності вищого порядку до сутності більш низького порядку; – *принцип повноти*, який передбачає забезпечення реалізації в спроектованому об'єкті системи вимог до його функціонування; – *принцип діагностованості* передбачає організацію постійного зворотного зв'язку, реалізацію вимірювального інструментарію, моніторинг функціонування системи на практиці; – принцип конструктивної цілісності, який передбачає встановлення міцного взаємозв'язку між компонентами методичної системи та етапами її проектування та реалізації на практиці (Семез, 2012).

Методи управління проектами дозволяють: – визначити цілі проекту й провести його обґрунтування; виявити структуру проекту; – визначити необхідні об'єми та джерела фінансування; – підібрати виконавців – підготувати і укласти контракти (за необхідності); – визначити терміни виконання проекту, скласти графік його реалізації, розрахувати необхідні ресурси; – розрахувати кошторис і бюджет проекту, планувати й уміти враховувати ризики; – забезпечити контролю над ходом виконання проекту) (Романов, 2014).

Сучасні критерії до виконання проектних дій спонукають менеджерів проектів до безперервного професійного удосконалення своїх здібностей: 1) перетворювати місію проекту у конкретні завдання, процеси, види робіт, шляхи і методи їх виконання; 2) забезпечувати створення продукту проекту в умовах специфічних обмежень із використанням усіх груп управлінських процесів (ініціація, планування, виконання, моніторинг, завершення); 3) гарантувати максимальне задоволення зацікавлених сторін від результатів проекту, узгоджуючи можливі конфлікти їх інтересів (Фесенко, 2012).

Висновки та перспективи досліджень. Аргументовано, що фізкультурно-оздоровчі та рекреаційні проекти спрямовані на зміцнення внутрішніх ресурсів студентської молоді, сприяють фізичному оздоровленню особистості, розвитку активного відпочинку, популяризації здорового способу життя. Управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами передбачає володіння загальнопрофесійними (педагогічними, соціально-культурними, психологічними) та спеціальними (загальних закономірностей, що характеризують будь-які проекти) знаннями. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці та впровадженні короткострокових проектів здоров'язберігального спрямування, розробці критеріїв і показників ефективності.

Список використаних джерел

Беспалько, О. В. (2010). *Соціальне проектування*: навч. посіб. Київ.

Лук'янова, Л. Б. (2009). Технологія організації проектної діяльності. *Імідж сучасного педагога*, 10, 16-21.

Романова, М. В. (2014). *Управление проектами*: учеб. пособ. Москва: Форум: ИНФРА.

- Семез, А. А. (2012). Соціально-педагогічне проектування: навч.-метод. посіб. для студ. вищих пед. навч. закладів спец. 6.010106 Соціальна педагогіка. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка.
- Строкович, Г. В. (2013). Управління проектами: підручник для студ. екон. спец. Нар. укр. акад. Харків: Вид-во НУА. Взято з http://www.nua.kharkov.ua/images/stories/Kafedri/Kaf_Ekonomiki_Predpriyatiya/metod_obespechenie/Strokovich/Upravlenie_proectami_Uchebnic.pdf.
- Фесенко, Т. Г. (2012). Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ.

References

- Bespalko, O. V. (2010). *Sotsialne proektuvannia [Social design]: navchalnyi posibnyk*. Kyiv [in Ukrainian].
- Fesenko, T. H. (2012). *Upravlinnia proektamy: teoriia ta praktyka vykonannia proektnykh dii [Project Management: Theory and Practice of Performing Project Actions]*. Khark. nats. akad. misk. hosp-va. Kharkiv: KhNAMH [in Ukrainian].
- Lukianova, L. B. (2009). Tekhnolohiia orhanizatsii proektnoi diialnosti [Technology of project activity organization]. *Imidzh sushasnoho pedahoha [The image of the modern teacher]*, 10, 16-21 [in Ukrainian].
- Romanova, M. V. (2014). *Upravlenie proektami [Project management]: ucheb. posob*. Moskva: Forum: INFRA [in Russian].
- Semez, A. A. (2012). *Sotsialno-pedahohichne proektuvannia [Socio-pedagogical design]: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv spetsialnosti 6.010106 Sotsialna pedahohika*. Kirovohrad: RVV KDPU im. V.Vynnychenka [in Ukrainian].
- Strokovych, H. V. (2013). *Upravlinnia proektamy [Project management]: pidruchnyk dlia stud. ekon. spets. Nar. ukr. akad.* Kharkiv: Vyd-vo NUA Retrieved from http://www.nua.kharkov.ua/images/stories/Kafedri/Kaf_Ekonomiki_Predpriyatiya/metod_obespechenie/Strokovich/Upravlenie_proectami_Uchebnic.pdf [in Ukrainian].

PRYLUTSKYI M.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

PEDAGOGICAL MANAGEMENT TECHNOLOGY OF SPORTS AND RECREATION PROJECTS FOR STUDENTS

The article defines pedagogical aspects of modern management technologies of recreational and physical activity among students. It is proved that sports and recreation projects are aimed to strengthening the innate resources of students and they contribute to physical health of a person, development of active rest, popularization of healthy lifestyle. Management of sports and recreation projects provides the ownership of general professional (pedagogical, social and cultural, psychological) and special (common patterns that characterize any projects) knowledge.

It is summarized modern national and international theoretical and practical experience in using new technologies of students' participation in regular physical exercises and sports. New technologies of recreational and physical activity are classified as the main recourse of health preservation of a person and social groups of people. The research covers a system of empirical and theoretical knowledge about the main point and optimum working forms of the technologies' system of recreational and physical activity in different social groups. There is defined the main point of project management in the industry of recreation and health preservation. Also there are justified subjects of management, functions and types of management activities. A typical structure of the management process of sports and recreation projects for students is developed. The principles of implementation of project actions in the system of sports and recreation industry are defined.

Keywords: *pedagogical technology; recreational and physical activity; recreational projects; sports and recreation projects; principles of project actions*

Стаття надійшла до редакції 02.09.2019 р.